

Pro koho je vesmír?

Natalie B. Trevi?o

esej

5 min

Vesmír, často označovaný jako naše poslední hranice, zaujímá v západní kultuře zvláštní místo. Je zároveň symbolem neznámého i zdrojem naděje. Avšak západní pohled na vesmírný výzkum často redukuje vesmír na pouhou zásobárnu surovin pro financování soukromých firem a zisk jejich akcionářstva. Vlády a firmy chtějí prozkoumat, co se ve vesmíru nachází, ale ne z altruistických pohnutek, jak se nám snaží naznačit jejich rétorika odkazující na potřebu „Planety B“ pro blaho celého lidstva a pro inspiraci, ale pro užitkovou hodnotu vesmíru, jeho vytěžení. Existuje celá ekonomika založená na spekulacích ohledně asteroidů, minerálů a kosmických těles, ale výzkum o životních podmínkách ve vesmíru pro mnohvrstevnatou společnost nám chybí. Elon Musk tvrdí, že jeho Starship přepraví 100 lidí na Mars. Kdo z nás to bude? Jak budou ti vyvolení spolu na lodi a v kosmu žít? Hodně se řeší, kde vzít investice a finance, ale málo se mluví o tom, jak bude společnost ve vesmíru fungovat. To poukazuje na skutečné priority – ne těch, kdo se zajímají o vesmír, ale těch, kdo z něj chtějí profitovat. Vesmírný výzkum tak může přinášet prospěch jen některým, i když nám slibují, že vesmír je pro všechny. Místo sledování ambicí vesmírných mocností a miliardářů bychom měli směřovat k vesmírné budoucnosti, která odráží rozmanitost naší Země, která je pro vizi lepšího světa klíčová.

Hodnoty a aktivity spojené s průzkumem vesmíru se často ukazují jako nespravedlivé a škodlivé. Zabírání půdy původních obyvatel pro výstavbu odpalovacích ramp a teleskopů až po nerovný přístup a využívání nízké oběžné dráhy Země – to vše potvrzuje, že vesmír nebude sloužit ku prospěchu „celého lidstva“, jak uvádí Kosmická smlouva. Prospěšnost zkoumání vesmíru zůstává otázkou elit a privilegií. Jak mohou být všichni lidé součástí kosmického výzkumu, aniž by se replikovaly nerovnosti známé z naší planety?

V roce 1973 prohlásil jazzový vizionář Sun Ra: „Vesmír je to pravé místo!“ A věřím, že mnoho z nás by s ním souhlasilo. Vesmír je nejen konkrétní hmatatelné místo, ale také prostor pro naši vlastní představivost. Z vesmíru čerpáme inspiraci pro vše od nových technologií až po sociální spravedlnost a politické aktivity, ale v současné době tam bohužel není místo pro všechny. Bylo by možné zkoumat vesmír spíše jako oslavu života a svobody? Věřím, že ano. Na začátku často bývá představivost, inspirace a sounáležitost. Vesmír plodí sny o nových možnostech, místech, formách bytí a způsobech, jak chápat naše univerzum. Vzhlížet k obloze je nám vlastní. Všechny kultury, ať už minulé či současné, spojují svůj způsob života s oblohou. Vesmír není jen někde daleko, je součástí našeho dědictví, našich kultur a našeho každodenního života.

V průběhu 20. století se díky práci vědců*kyň, inženýrů*ek, politiků*ček, spisovatelů*ek, myslitelů*ek a těch, kdo si troufli snít, průzkum vesmíru změnil z pouhé fantazie v realitu. Různé národy, kultury a lidé měli a mají pro zkoumání vesmíru velmi odlišné důvody, které se ale neodráží v možnostech přístupu do vesmíru a jeho využití. Každý člověk na této krásné planetě má k vesmíru vztah, ale popularizovány jsou jen určité druhy nápadů a vizí. Kolik lidí z periferie se vidí zastoupených ve vesmírných aktivitách nebo dokonce ve vizích budoucnosti? Ačkoli na tuto otázku a mnoho dalších neexistuje jasná odpověď, za zásadní považují snění o vesmíru. Nesmíme dovolit, aby touha jiných lidí po moci nebo zisku ovlivňovala naše sny. Průzkum vesmíru zahrnuje tolik aspektů, které je třeba důkladně promyslet. Musíme podporovat představivost ve všech jejích formách, jen tak můžeme

prozkoumat všechny možnosti vesmíru. Vesmír je to pravé místo, ale není to naše poslední hranice.